

Notă. Cu ortografia din memoriu.

TEXTUL ROMNESC AL MEMORIULUI PREZENTAT DE DOMNUL IULIU MANIU FUHRERULUI ADOLF HITLER, în limba germană, și DUCELUI B. MUSOLINI, în limba italiana.

Ianuarie 1941

EXCELENȚĂ,

Transilvania și Banatul trăiesc clipe de adâncă durere sufletească. După o eclipsă de 16 veacuri a vieții naționale, aceste două provincii au renăscut ca pasărea Phönix din cenușa vechei Dacii-Traiane. Unirea lor cu România, înfăptuită după războiul mondial, ca rod al unei lupte de veacuri pentru libertatea națională, a fost cel mai strălucit triumf al principiului naționalităților, realizat în secolul al 20-lea. Astăzi ele se văd, iarăși crunt lovite și amenințate de puterile întunecate ale trecutului, printr'o propagandă tenace și temerară, lipsită de temeiul adevărului, propagandă cunoscută sub numele de "Revizionism maghiar".

După 22 ani de la Unire, ne aflăm în situația de a reîncepe lupta abia terminată la 1918, care ne-a costat torente de sânge și a ne pune din nou pe liniile de apărare. O vom face cu toată hotărârea, chiar de ar trebui să reluăm totul de la început, cu toate jertfele, oricât de mari, căci îndărăt, în juguri sfărâmate, nu vom mai merge, iar națiunea noastră nu o vom mai lăsa în robia de care a scăpat pentru totdeauna.

Revendicările maghiare, susținute de propaganda lor subversivă, sunt azi fățiș formulate de Ungaria, care la 1919, a fost salvată din ghiarele bolșevismului de români și contra cărora și-a îndreptat, chiar de a doua zi, politica ei revizionistă. Fără a lua parte la război, Statul Maghiar a primit astăzi teritorii și aspriă să restabilească, ca simplu efect al victoriilor și jertfelor altora, Ungaria Mare, responsabilă, în bună parte, de dezastrul războiului mondial de la 1914-1918.

Nu putem primi în tăcere încercarea de reînviere a unui statut teritorial perimat, a unui sistem politic definitiv osândit de evoluția politică modernă. Protestăm cu toată energia contra oricărei atingeri a hotarelor României Mari, cari nu au fost primite în dar de la nimeni, cum se afirmă, ci au fost dobândite prin lupte crâncene și prin jertfe de sânge îmbelșugate.

Cine se atinge de acste hotare, cari nu au fost așezate cu nici un km patrat dincolo de drepturile noastre istorice și naturale, imutabile, aduce pacea din

acest sector al Europei în starea de dinainte de 1914. Nu folosește aceasta nimănui, nici chiar națiunii cotropitoare, care își va istovi toată energia înăbușind o neliniște ce va deveni aici permanentă.

Unirea Transilvaniei și a Banatului s'a putut efectua după războiul mondial, dar n'a fost rezultanta lui directă sau rezultanta unui simplu fapt de arme. Ea este rezultanta logică și firească a unui imperativ etnic, a unei situațiuni geografice, a unei evoluțiuni sociale, politice, și psihologice, care, cu fatalitatea unei legi naturale, a trebuit să ducă la concluzia întemeierii Statului Român, cuprinzând toate provinciile locuite în majoritate de Români. Dela războiul mondial încoace, în care România nici nu ar fi intrat, dacă nu erau în joc aceste provincii ale ei, un alt război mare, la care Ungaria nu a participat, vine să creieze o altă ordine în Europa.

Oricare ar fi această ordine, ea nu poate fi o reîntoarcere la Europa dinainte de 1914 sau la una din evul mediu, care a cunoscut un singur stat maghiar feudal. Ungurii se pare că dau această interpretare noii ordini europene.

Ei revendică Ardealul și Banatul sub cuvânt că au în aceste provincii 1.350.000 unguri, frați de ai lor, cari împărtășesc o soartă nu de asupriți, ci de minoritari rămași la noi din lungi epoci de colonizare, cu care ei au urmărit în cursul vremurilor spargerea masivului autohton românesc, fără ca totuși să reușească. Li se pare acum o mare nedreptate să stea 1.350.000 unguri, ca minoritate, sub tratamentul mult mai blând și mai uman al legilor românești, care au permis culturii maghaire să prospere în acești 22 ani, dar găsesc firesc ca ei să stăpânească 3 milioane și jumătate de Români, pe care i-au ținut 1.000 de ani sub tratamentul lor dur și inuman.

Este oare cu putință ca noua ordine, pe care vor să o inaugureze Germania și Italia, să îndemne la o refacere a trecutului condamnat? Este oare cu putință ca această nouă ordine, răsturnând filosofia modernă a Statului, reprezentată prin Hegel și Fichte, să voiască a reface un Stat poliglot în chiar mijlocul Europei, Ungaria Mare, dar aceasta nu cu puteri proprii, ci cu sabia germană și italiană?

A cui este Transilvania

Nimeni nu poate contesta că Transilvania, împreună cu ținuturile românești de la Nord-Vestul ei (Maramureșul, Sălajul, Bihorul și Aradul), ținuturi numite și cunoscute în istorie ca "partes adnexae Transilvaniae", formează o unitate încheată prin trecutul comun și prin interese comune și că fărâmițarea ei ar însemna o ireparabilă jgnire și prejudiciare a locuitorilor ei. În fața acestui fapt, problema Transilvaniei nu se poate pune în felul cum încearcă să o facă maghiarii, cari pretind, că Ungaria ar avea,

în baza unui pretins “drept istoric milenar” drept să reclame Transilvania. Această problemă se poate pune numai în sensul următor: dintre popoarele locuitoare în Transilvania, care are cuvânt hotărâtor asupra ei?

Răspunsul la această întrebare, singura îndreptățită, poate fi numai după examinarea exactă și obiectivă a situației Transilvaniei din punct de vedere istoric, etnic și social-economic. Toate aceste considerațiuni dau răspunsul categoric, că asupra Transilvaniei nu este cu drept și nu este uman să dispună alt neam decât neamul românesc.

Românii în trecutul Transilvaniei

Din punct de vedere istoric:

Oricât s'a trudit o istoriografie tendențioasă și interesată să dovedească contrariul, ea nu a putut să infirme faptul perisistenței elementului românesc pe pământul Transilvaniei și al Banatului, acolo unde, cu 18 veacuri în urmă, fuziunea daco-geților, băștinași, cu coloniștii Romei, a dat naștere unui nou și vânjos popor neolatin.

Acoperit uneori de valurile furioase ale năvălirilor străine, acest popor a format o stâncă, adânc înfiptă în solul Transilvaniei, provincie care a devenit leagănul neamului românesc. Vitregia imperialismelor medievale n'a putut distruge seminția Romei, ci mai mult a consolidat-o dându-i tăria și rezistența granitului.

Zadarnic au încercat învățații maghiari să construiască teoria meșteșugită și absurdă a unei țări rămase nelocuită în evul mediu, în mijlocul unei Europe străbătută veacuri dearândul de zeci de popoare, într'o tumultoasă căutare de spații vitale; zadarnic au mers până la contestarea mărturiei autentice a propriilor cronicari și a vechilor documente, cari vorbesc despre Români. Cercetătorii conștiincioși și imparțiali, printre cari numărăm mai recent pe un savant ca profesorul german Gamillscheg de la Universitatea din Berlin, au ajuns la concluzia ce confirmă adevărul firesc și simplu al continuității noastre în Transilvania și Banat, adevăr pe care numai o mentalitate deformată de interesul politic a putut să-l nege vreodată.

Sistemul feudal, generalizat în evul mediu în Europa Apuseană, a decapitat poporul românesc din Transilvania și Banat desnaționalizând clasa lui conducătoare, fie asimilând-o nobilei maghiare, fie degradând-o la starea de iobagi. Această clasă conducătoare a dat Ungariei oameni de renume european, ca pe Ioan Huniade, viteazul luptător în contra invaziilor turcești, ca pe fiul său, Matei Corvinul, cuceritorul Vienei, strălucitul Rege umanist, a cărui origine latină o proslăvește Bonfinius și ca pe marele Arhiepiscop-Primat Nicolae Olahus, care a ținut să-și ateste originea prin însuși numele

său adoptat: “Valahul”. Ar fi fost oare cu putință ca aristocrația trufașă, mândră de mulțimea titlurilor, să aleagă și să primească a fi condusă de un Regent, pe urmă de un Rege și de un Arhiepiscop Primat eșiți dintr’un neam de “ciobani pribegi”, veniți de curând din Balcanul disprețuit?

Dar clasa nobilimei maghiare și maghiarizate a reușit să acopere și să pună în umbră viața unei țărănime românești căzute în iobăgie, atât de mult, încât falsificând însăși izvoarele istorice, teoriile maghiare să îndrăznească a tăgădui până și existența celui mai vechi și celui mai numeros popor din Transilvania. Iar atunci când iobagul român, osândit la viață animalică, apăsător și stors până la măduvă, s’a ridicat în sălbatică înviforare, ca în 1436, stăpânitorii, ne mai putându-i tăgădui existența, i-au răpit titlul de “Națiune”, încheind acea faimoasă alianță “uniunea celor trei națiuni”, adică Ungurii, Secuții și Sașii, cu excluderea românilor, alianță care a menținut, până la anul 1848, tirania unei minorități privilegiate, asupra unei majorități impilate.

Sufletul acestui neam nu se poate resemna, însă, la sentința de moarte națională, Vulcanul de suferințe și revolte, care clocotește în adâncul lui părea stins, dar lava răsvrătirii reîsbucni cumplit sub Horia, cu flacăra unei erupțiuni ce înspăimântă și cutremură pământul, sub picioarele unei aristocrații străine, fără suflet și fără conștiință.

Iar când , la 1848, aceeași nobilime străină hotărăște în contra majorității românești și a minorității săsești, alipirea Transilvaniei la Ungaria, protestul Românilor conduși de Simion Bărnuțiu și Episcopul Șaguna își găsește expresie în Adunarea Națională de pe Câmpul Libertății și în rezistența armată a lui Avram Iancu, Buteanu, Axente și Balint, cari au înălbit cu oasele dușmanilor ereditari munții pururea românești din inima Transilvaniei. Atunci căzu și capul admirabil înzestrat al nemuritorului sas St. Ludwig Roth, figura simbolică pentru idealul Ardealului românesc, care , luminat de zorile libertății ce mijeau, denunță alianța asupritoare a conanționaliilor lui cu ungurii și cu secuții.

Politica dinastică a Habsburgilor, pasivitatea parlamentară a Românilor și neconținutele lor petiții și plângeri adresate Împăratului, de la Inocențiu Micu-Klein și de la Supplex Libellus Valahorum, în 1791, până la Memorandul din 1892 sunt tot atâtea reacțiuni împotriva unei stări de subjugare și umilință, fața de care sufletul românesc s’a găsit într-o permanentă revoltă.

Trebuie oare reînnoită, la 1940, această stare, mai violentă și mai năprasnică? Dacă procesul Memorandului a adus masele românești până la un pas de o nouă și sângeroasă revoluție, în schimb activitatea parlamentară, decretată la 1905, nu a fost decât o revenire la încercările de a dobândi, pe

căi legale și pașnice, o îmbunătățire a situației desnădăjduite a unui popor îngenunchiat, desmoștenit de drepturi, pauperizat, silit de regimul latifundiilor feudale să trimeată sute de mii dintre fii lui în America, în căutarea altor spații vitale.

Provocarea conflagrației mondiale nu a fost decât o încercare a Monarhiei feudale de a asigura continuarea acestui sistem de asuprire și desnaționalizare, printr'un război preventiv împotriva principiului național. Dar patru ani de suferință crudă acasă și sângeroasă pe fronturi, nu au făcut decât să desăvârșească procesul de dezagregare a unei monarhii, în care Ungaria avea un rol de prim violonist în conducerea unei politici interne de feudalism și de asuprire națională.

Nu este adevărat că Unirea Transilvaniei și a Banatului, provincii istorice românești, a fost opera unui act de cucerire și al unui tratat de pace încheiat la Trianon. Ea a fost rodul unui dublu proces; de dezagregare politică și morală, pe de o parte, de renaștere și de reintegrare națională, pe de altă parte. Monarhia hasburgică, omul bolnav al Europei Centrale în plină descompunere, a făcut un act de sinucidere pur și simplu, încercând să-și prelungească viața prin operația riscată a unui război de reîntinerire.

În același timp, tinerele națiuni, ajunse la maturitatea conștiinței lor naționale, și-au reluat libertatea, închegându-se în State naționale, întemeiate pe principiul modern al naționalității.

Unitatea uimitoare a limbii românești, conștiința națională și setea de libertate au fost baza firească pe care s'au întemeiat aspirațiile tuturor Românilor de a realiza unitatea lor națională. Sub influența mișcării mărețe a poporului italian pentru "Italia Unită" și a poporului german pentru unirea națională a tuturor Germanilor și sub înrâurirea ideilor de libertate plămădite în Franța, poporul român a luptat, în mod conștient, pentru înfăptuirea libertății, independenței și unității sale naționale. Suferințele lui Silvio Pelico, scrierile lui Manzini, Fichte, luptele lui Bismark, Cavour și ale atâtor martiri italieni și germani, au trezit și în sufletele noastre un răsunset puternic.

Cum s'a înfăptuit unirea Transilvaniei

Sub influența hotărâtoare a acestui curent s'a desfășurat activitatea generației din 1848 în principatele Române și s'au săvârșit marile acte naționale ale Românilor din Ardeal și Banat, cari au culminat, în mod logic și organic, în Adunarea dela Alba-Iulia, din 1 Decembrie 1918.

Tratatul de la Trianon, încheiat abia în anul 1920, nu a creiat, ci a înregistrat numai, pentru lumea internațională, unirea Ardealului și Banatului cu Regatul Român.

Dovadă pentru aceasta este faptul, că, încă în luna Octombrie 1918, Comitetul Național al Românilor din Ardeal și Banat, a hotărât deslipirea poporului românesc din Regatul Ungariei, iar declarațiile stabilite în această ședință au fost cetite, de domnul Al. Vaida Voevod, chiar în Parlamentul dela Budapesta, în ziua de 18 Octombrie 1918, înainte de Armistițiul încheiat abia la 13 Noiembrie 1918. Tot înainte de armistițiu s'a constituit Consiliul Național Român, sub președenția regretatului St. Cicio Pop, Consiliu care a luat în mâinile sale conducerea efectivă a poporului român din Ardeal și Banat.

Consiliul m'a însărcinat pe mine cu conducerea afacerilor externe și militare. În această calitate m'am stabilit la Viena, unde am orgnizat revolta regimentelor românești, în special al celor de pe front și din principalele orașe ale monarhiei Austro-Ungare, la Viena și Praga și cu ajutorul ofițerilor români din Ardeal și Banat, în frunte cu generalul Baron A. Boeriu, Colonelul Vlad și a Căpitanilor Ilcuș și Traian Popa, am luat sub comanda mea efectivă forța militară a Românilor transilvăneni. Ministrul de război austriac, Generalul Steiner-Storger, a recunoscut subsdemnatului, înainte de armistițiu, calitatea mea de reprezentant al Românilor în afacerile externe și militare și la solicitarea mea, mi-a pus la dispoziție în acest scop, tot înainte de armistițiu, în clădirea Ministerului de Război din Viena, un local. Numai în Viena și împrejurimi, eu am concentrat peste 70.000 soldați transilvăneni. În această calitate a mea, prin ministrul plenipotențiar al Românilor ardeleni la Budapesta Dr. Ioan Erdely, recunoscut de guvernul maghiar, am notificat Ministrului de Război ungar, că soldații români vor depune jurământul de credință, nu către autoritățile Statului maghiar, ci către Consiliul Național Român și pe steagul tricolor românesc. Guvernul ungar s'a declarat de acord cu această hotărâre tot înainte de armistițiu.

Guvernul maghiar, prin Ministrul Oscar Jaszi, a intrat în tratative în mod oficial cu Consiliul Național Român, chiar pe timpul negocierilor de armistițiu anglo-franco-austro-ungare, cari a avut loc la Belgrad.

Pe urmă, sub pavăza legiunilor și a gărzilor naționale românești, organizate de Români ardeleni și bănățeni, gărzi cari au înlocuit forțele armate ale statului maghiar, căzut în dezagregare, s'a ținut Adunarea Națională dela Alba Iulia, care a decretat, pe baza dreptului de autodeterminare, Unirea Ardealului, Banatului, Crișanei, și Maramureșului cu România, pentru a realiza unitatea națională a tuturor Românilor.

Adunarea Națională a constituit, prin Consiliul Dirigent, guvernul Transilvaniei, guvern care a organizat viața românească în Dacia Superioară, a realizat reforma agrară, reforma administrativă. A decretat libertăți cetățenești și drepturi democratice și a stabilit un tratament just pentru minorități. Toate acestea s'au petrecut înainte de Tratatul de la Trianon.

Aceste uirăse prefaceri au fost desăvârșite în cea mai deplină ordine, în cadre cu totul solemne, fără nici un act de brutalitate sau răsbunare, ceiace constituie un titlu de mândrie pentru poporul românesc.

Este deci evident că unirea provinciilor românești din fostul stat ungar nu este rezultatul tratatului de la Trianon, pe care l'a precedat cu un an, ci a conștiinței naționale a Românilor transilvăneni și al vredniciei întregului neam românesc.

(Continuare în nr. viitor)